

Kunnskapsdepartementet

Vårt arkiv:2015H002

Saksbehandler: Eldri E. Ytterland

Autismespekterdiagnoser (ASD) betegner en gjennomgripende utviklingsforstyrrelse som medfører omfattende funksjonsvansker. Vanskene griper inn i ulike livsområder og varer hele livet. ASD innebærer omfattende forståelsesvansker knyttet til språk, kommunikasjon og sosiale relasjoner, uttalte begrensninger i aktiviteter og interesser, samt særegne reaksjoner på omgivelsene.

Autismeforeningen i Norge ble stiftet i 1965 og har ca. 5000 medlemmer. Foreningen er en sammenslutning av personer med diagnoser innen autismespekteret, foreldre og andre pårørende, fagfolk og andre interesserte.

HØRINGSUTTALELSE - NOU 2015:2 Å HØRE TIL. VIRKEMIDLER FOR ET TRYGT PSYKOSOSIALT SKOLEMILJØ

Konklusjon

- Autismeforeningen støtter særlig utvalgets forslag om sanksjonsmuligheter overfor unnlattelse, og for den vide definisjonen av både direkte og indirekte krenkelser, trakassering, diskriminering og mobbing.
- Elever med autisme opplever mobbing, utestengelse og manglende tilrettelegging. Autismeforeningen mener det er behov for mer og bredere kunnskap om elever med kognitive funksjonsnedsettelse og et trygt psykososialt skolemiljø.
- Autismeforeningen i Norge er svært negative til utvalgets forslag om overføring av ressurser fra Statped til PPT. Samarbeidet mellom Statped og PPT rundt enkeltelever er nettopp en arena for kompetanseoverføringen som etterlyses. PPT bør styrkes gjennom tilføring av friske midler.
- Autismeforeningen i Norge støtter forslaget om økt juridisk kunnskap og kompetanse i kommunene.
- Autismeforeningen i Norge mener spørsmålet om hvilken instans som skal være første klageinstans må utredes nærmere, i det vi stiller oss spørrende til utvalgets forslag om barneombudet i denne posisjonen.

Bakgrunn

Autismeforeningen i Norge vil rose utvalget for å ta elevers rettigheter og rettssikkerhet på alvor. Foreningen støtter mange av utvalgets refleksjoner, vurderinger og forslag til tiltak, men vi vil trekke fram noen momenter i NOU 2015:2 som vi har lagt særlig merke til og som vi vil rette fokus på.

Autismeforeningen ønsker å understreke at elever med usynlige funksjonsnedsettelse, slik som autisme, er spesielt utsatt for mobbing, trakassering og et generelt dårlig psykososialt miljø. Det er bra at utvalget nevner barns beskyttelse i lover og konvensjoner, men vi vil påpeke at barn med funksjonsnedsettelse har et særlig vern både i Barnekonvensjonens artikkel 23, men også i FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (artikkel 7 og artikkel 24). Det er opp til staten å fylle rettighetene med **reelt** innhold.

Sanksjonsmuligheter

Autismeforeningen setter pris på utvalgets forslag om sanksjonsmuligheter overfor unnlattelse, og for den vide definisjonen av både direkte og indirekte krenkelsers, trakassering, diskriminering og mobbing.

Inkludering av elever med autisme

Elever med autisme har rett til en likeverdig opplæring i tråd med målsettingen om en inkluderende skole. Elever med autisme er særlig utsatt for krenkelsers, utestengelse og isolasjon fordi deres funksjonsnedsettelse medfører sosiale vansker, og i liten grad får nødvendig sosial tilrettelegging.

Autismeforeningen er glad for fokuset utvalget setter på utestengelse og isolasjon av elever med funksjonsnedsettelse. Faktagrunnlagets fokus på blinde og hørselshemmede er, som nevnt i utredningen svært snevert, og synliggjør behovet for forskning på mobbing av andre grupper med funksjonsnedsettelse.

Statped og PPT – ikke motsetninger, men partnere

Ett av forslagene i utredningen er at det skal satses på PPT. Autismeforeningen setter pris på en satsing på PPT, da dette er en svært viktig tjenesteyter for elever med autisme. Vi er imidlertid svært negative til forslaget om å overføre ressurser fra Statped til PPT. Statped besitter en svært etterspurt kompetanse som er umistelig i utformingen av skoletilbud til barn med autisme. Statped besitter kunnskap og kompetanse om hvordan man på en god måte kan tilrettelegge opplæringstilbudet til barn og unge med autisme, med et fokus som omfatter både faglig og sosial tilrettelegging. Slik helhetlig tilnærming muliggjør et godt psykososialt miljø også for elever med autisme, uansett om de går i nærskolen eller i tilrettelagte tilbud. Å flytte stillinger og ressurser fra Statped til PPT vil utarme Statpeds kompetanse.

En reduksjon av Statped vil også medføre at metoden Statped nå jobber etter ikke kan gjennomføres i samme form. Per i dag går Statped inn i samarbeid med PPT i saker som meldes inn til Statped fra PPT. I dette samarbeidet er Statpeds mål å styrke PPTs kunnskap og kompetanse innenfor det fagområdet som er nødvendig for et godt tilbud til eleven saken dreier seg om. På denne måten bidrar Statped til kompetanseøkning i PPT, samtidig som Statped opprettholder et sterkt fagmiljø innad. Samarbeidet mellom Statped og PPT rundt enkeltelever er derfor nettopp en arena for kompetanseoverføringen som etterlyses. Overføres stillinger fra Statped til PPT vil Statpeds kompetanse reduseres uten at man med sikkerhet kan si at kompetansen i PPT økes, samt at samarbeidsmetoden blir vanskelig å gjennomføre med færre stillinger i Statped. Videre er det en risiko at Statped med færre stillinger ikke lenger vil være det spisskompetente fagmiljøet opplæringssektoren har behov for.

Overføring av ressurser fra Statped til PPT vil være en hindring for kunnskap- og kompetanseheving i PPT. Det bør definitivt satses på PPT, men det må satses med friske midler.

Behov for økt juridisk kompetanse

Autismeforeningen er spesielt glad for forslaget om juridisk kompetanse i utdanningssektoren. Autismeforeningens erfaring er at den juridiske kompetansen er varierende fra skole til skole, og at det gjøres feil i bl.a. saksbehandling. Elevenes individuelle rettigheter kan gå tapt på grunn av manglende juridisk kompetanse. Mer kompetanse på området vil trolig også føre til færre klager.

Barneombudet første klageinstans?

Autismeforeningen er positiv til en ny klage- og tilsynsinstans med sanksjonsmuligheter, og er glad for at det er tenkt som en lavterskelordning. Autismeforeningen mener det er nødvendig at den instansen som tillegges ansvaret også gis de nødvendige ressurser for å løse oppgavene på en så god måte som mulig. Opprettelsen av et eget elevombud synes positivt.